

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції

2

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 16 травня 2025 року

Том 2

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 16 травня 2025 року

Том 2

Одеса
2025

УДК 005.332.2(4):316.42(477)“364”“20”(062.552)
Є 24

*Рекомендовано до друку вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 8 від 16.05.2025 р.)*

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**

Є 24 **Європейські орієнтири розвитку України: нові виміри у воєнний час** : у 2 т. : матеріали Міжнар.наук.-практ. конф. (Одеса, 16 травня 2025 р.) / за заг. ред. С. В. Ківалова. – Одеса : Фенікс, 2025. – Т. 2. – 716 с.
ISBN 978-617-8430-61-0

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Європейські орієнтири України: нові виміри у воєнний час» містять результати наукових досліджень і практичних напрацювань вчених, фахівців і військовослужбовців, здійснені в умовах повномасштабної війни. У збірнику представлено як теоретичні, так і емпіричні дослідження у галузях філософії, загальної теорії держави і права, історії права, сучасних соціально-політичних процесів, соціології та психології.

Особливу увагу приділено аналізу загроз національній безпеці в конституційному, міжнародному та європейському правовому контекстах, а також питанням трудового, соціального, земельного, аграрного та екологічного права. Окремі розділи присвячено функціонуванню економіки та підприємництва в умовах євроінтеграції.

У збірнику також розглянуто проблематику цифрової трансформації, захисту інформації та кібербезпеки в умовах воєнного часу, методику викладання іноземних мов, перекладознавство, лінгвістику і журналістику. Висвітлено наукові здобутки в адміністративному, фінансовому, морському та митному праві, реформуванні судової системи, діяльності прокуратури, правоохоронних органів та адвокатури. Окремо проаналізовано питання кримінального права, кримінального процесу, кримінології, криміналістики, судової експертизи, медико-психологічного забезпечення правосуддя, а також аспекти цивільного, сімейного, господарського права, інтелектуальної власності та патентного судочинства. Розглянуто також актуальні питання діяльності бібліотек у закладах вищої освіти та фізичної підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник адресовано науковцям, викладачам, здобувачам вищої освіти, а також практикам у галузях права, економіки, соціології, політології, психології, філології, журналістики та кібербезпеки.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)“364”“20”(062.552)

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**

ISBN 978-617-8430-61-0

© НУ «Одеська юридична академія, 2025
© Автори статей, 2025

Романовський Денис Сергійович

НАДАННЯ ДОГЛЯДУ НА НЕПРОФЕСІЙНІЙ ОСНОВІ ЗА ЛЮДЬМИ ПОХИЛОГО ВІКУ В
УМОВАХ ВІЙНИ 115

Саїд Карім Бассемович

ВИЗНАЧЕННЯ КЛАСИФАЙД-АГРЕГАТОРІВ ТА ЇХ СТРУКТУРА: ПРАВОВІ РАМКИ ТА
ВИКЛИКИ ДЛЯ ЦИВІЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ 119

Стрілець Михайло Ігорович

ПОНЯТТЯ ТА СУТНІСТЬ ДОГОВОРІВ НА НАДАННЯ ФРІЛАНС-ПОСЛУГ 122

Сухий Євген Олегович

ПРАВОВІ ЗМІНИ У СФЕРАХ ЖИТЛОВИХ ПРАВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ 125

Халдай Ілля Віталійович

ДЕЯКІ ПИТАННЯ СТЯГНЕННЯ ЗБИТКІВ ЗА НЕВИКОНАННЯ ДОГОВІРНИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ 127

Шайхет Олена Петрівна

ДО ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ МІСЦЯ ПРОЖИВАННЯ ДИТИНИ В УМОВАХ ГІБРИДНОЇ
ВІЙНИ 131

Шитков Єгор Олексійович

ОБ'ЄКТИ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ ТА ЇХ ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ 134

Якушев Станіслав Ігорович

ФІЛОСОФСЬКО-ІСТОРИЧНІ ОСНОВИ ІНСТИТУТУ КОМПЕНСАЦІЇ МОРАЛЬНОЇ ШКОДИ 137

СЕКЦІЯ 13. ЦИВІЛЬНЕ СУДОЧИНСТВО У СВІТЛІ РЕФОРМУВАННЯ СУДОВОЇ СИСТЕМИ

Голубєва Неллі Юрївна

ВІДПОВІДАЧІ У СПРАВАХ ПРО ВІДШКОДУВАННЯ МАЙНОВОЇ ШКОДИ 140

Андронов Ігор Володимирович

ПРО КОНКУРЕНЦІЮ ПРАВИЛ ПІДСУДНОСТІ ЦИВІЛЬНИХ СПРАВ 142

Волкова Наталія Василівна

СТАНДАРТ ДОКАЗУВАННЯ «БАЛАНС ЙМОВІРНОСТЕЙ» У ЦИВІЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ:
ОКРЕМІ АСПЕКТИ 145

Бут Ілля Олександрович

ТЛУМАЧЕННЯ СУДОМ ЗАКОНУ ЗА ПРИНЦИПОМ CONTRA LEGEM: ДОСЯГНЕННЯ
СПРАВЕДЛИВОСТІ НА ПРОТИВАГУ ЗАКОННОСТІ 148

Дрогозюк Крістіна Борисівна

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ УЧАСТІ В СУДОВОМУ ЗАСІДАННІ В РЕЖИМІ
ВІДЕОКОНФЕРЕНЦІЇ В ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ ПІД ЧАС ДІЇ ВОЄННОГО СТАНУ 152

Павлова Юлія Сергіївна

ВПЛИВ СУДОВОЇ РЕФОРМИ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ ЦИВІЛЬНОГО СУДОЧИНСТВА В УКРАЇНІ:
НОВІ ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ. 155

Полуніна Ольга Олександрівна

РОЛЬ ОКРЕМОГО ПРОВАДЖЕННЯ В ЗАХИСТІ ПРАВ ГРОМАДЯН В УМОВАХ ВОЄННОГО
СТАНУ. 157

Полюк Юлія Іванівна

ІГНОРУВАННЯ ІМУНІТЕТУ РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ В УКРАЇНІ: СУДОВА ПРАКТИКА ТА
ПРОБЛЕМАТИКА ВИКОНАННЯ СУДОВИХ РІШЕНЬ. 159

Припуляк Валерій Миколайович

МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ОРГАНІЗАЦІЇ ВИКОНАВЧОГО ПРОВАДЖЕННЯ: УРОКИ ДЛЯ
УКРАЇНИ 162

Стоянова Тетяна Анатоліївна

ДЕЯКІ АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПРЕДМЕТУ ДОКАЗУВАННЯ В СПРАВАХ ПРО ВИДАЧУ
ОБМЕЖУВАЛЬНОГО ПРИПИСУ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ 165

Цал-Цалко Юлія Юліївна

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ЩОДО СКРІНШОТУ В ПРОЦЕСІ ДОКАЗУВАННЯ. 168

Цал-Цалко Юлія Юліївна

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри цивільного, нотаріального та виконавчого процесу,
кандидат юридичних наук, доцент*

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ЩОДО СКРІНШОТУ В ПРОЦЕСІ ДОКАЗУВАННЯ

Традиційно електронні докази в цивільному процесі асоціюють з електронними документами, які представлені у вигляді електронної копії паперового документа або документа, створеного в електронній формі, завіреного електронним підписом [1]. Скріншот законодавчо не прийнято вважати типовим видом електронного доказу, оскільки неможливо надати його копію чи засвідчити електронним підписом. На відміну від електронних документів, скріншоти не містять обов'язкових реквізитів і засобів автоматичного засвідчення, тому потребують зовнішнього підтвердження при їх поданні до суду як доказу. Навіть засвідчення скріншотів нотаріусом під час забезпечення доказів не гарантує їхньої достовірності, оскільки до моменту роздруківки чи огляду з екрану пристрою зміст повідомлень або їх кількість можуть змінитися. Точність такого доказу може бути спростована під час судового розгляду, якщо опонент подасть іншу версію листування. Наразі використання незасвідчених скріншотів як доказів умовно прийнятне та допускається суддями, якщо інша сторона не заперечує зміст або авторство повідомлень. Скріншоти вебсайтів часто не визнаються належними доказами у суді через відсутність таких даних, як адреса сайту, дата отримання скріншота або підпис уповноваженої особи, а також через можливість змінення контенту. Отже, подання до суду скріншотів листування, вебсторінок та інших матеріалів потребує фіксації додаткової технічної інформації, яка може мати доказове значення в цивільному процесі. До такої інформації належать метадані, лог-файли сервера провайдера, хостинг-провайдера, звіти пошукових систем, статистика інтернет-сервісів та дані, що характеризують роботу домену в Інтернеті.

На сьогоднішній день сфера юридичних послуг значно розширилася завдяки можливостям онлайн-засвідчення скріншотів за допомогою програмного забезпечення. Розробники активно працюють над створенням програм, що мають функції для засвідчення електронних документів, однією з них є WHOIS – це інструмент для запитів та відповідей, який дозволяє отримувати загальнодоступну інформацію про реєстрацію та делегування доменного імені з різних баз даних, даний сервіс допомагає коректно засвідчити вміст вебсайту для судових цілей [2]. Ще одна інноваційна програма – мобільний додаток ShotApp, що дозволяє робити скріншоти, відео та фотографії на смартфоні і формувати письмовий доказ у вигляді протоколу для його подання до суду або для судового врегулювання спору [3]. Однак, варто зазначити, що на даний момент документи, отримані за допомогою подібного програмного забезпечення, ще не визнані офіційним засобом засвідчення електронних доказів і не мають пріори-

тету перед іншими електронними доказами, хоча на меті мають – підтвердження самостійності доказу. Такі допоміжні способи фіксації електронних та похідних від них доказів не виключають можливості для судді під час підготовки справи або судового розгляду оглядати копії вебсторінок.

Скріншот не є «ідеальним доказом» з цивільно-процесуальної точки зору, оскільки він фіксує інформацію лише на конкретний момент часу. Водночас, скріншоти не виділяються як окремий вид електронних доказів через їхню складну матеріально-технічну природу. Вони поєднують у собі ознаки різних типів електронних доказів: текстових повідомлень, графічних зображень, фотографій тощо. Варто зауважити, що для прийняття скріншоту як доказу достатньо надати до суду для огляду першоджерело, тобто цифровий пристрій, з якого було зроблено знімок екрана, до прикладу, надавши до суду телефон або планшет, з якого було зроблено скріншот, і відкривши на ньому відповідний файл, суд може переконатися в достовірності скріншоту та долучити його до справи. У випадках, коли інформація може бути видалена іншою стороною, наприклад, якщо вона поширена в Інтернеті, необхідно вжити заходів для забезпечення доказів. Враховуючи те, що ЦПК України дозволяє подання скріншотів до суду у вигляді паперових копій, досліджувати такі докази потрібно в оригінальному вигляді, тобто відтворення цифрового зображення за допомогою певного технічного пристрою в залі судового засідання, та на цьому етапі виникає необхідність створення технічних умов, використання спеціальної апаратури, за допомогою якої можливо було б відтворити зміст скріншотів та дослідити певну доказову інформацію. На практиці виникає ситуація, коли електронні докази не досліджуються судом як прямі в силу технічної невідповідності суду або існуючого протягом тривалого часу паперового документообігу в судах.

Проблема допустимості електронних доказів полягає в тому, що процесуальний закон не містить систематизованих відокремлених правил. Ця проблема ускладнюється ще й відсутністю матеріальної форми виразу та значною вразливістю електронних доказів, що полягає в можливості зміни їх змісту без очевидних ознак [4, с. 85]. Питання допустимості скріншотів є важливим під час процесу дослідження доказів та встановлення дійсних обставин справи, всебічного її розгляду та подальшого вирішення. Однак, на сьогоднішній день законодавством не визначено законність збирання скріншотів та не встановлено перелік обставин, які можуть бути або не можуть бути підтверджені скріншотами. Як правило, скріншот виступає зовнішньою формою (зображенням) для подання інших електронних доказів: електронного листування, інформації з веб-сторінок тощо. Складність визнання такої форми допустимим доказом пов'язана із недодержанням встановленої законом форми для подання електронних доказів, зокрема, відсутністю електронного цифрового підпису. Скріншот електронного листа без обов'язкових реквізитів передбачених спеціальними нормативно – правовими актами, що встановлюють вимоги до електронних документів, зокрема Законом України «Про електронні документи та електронний документообіг»

[5] та Законом України «Про електронну ідентифікацію та електронні довірчі послуги» [6], не є належним доказом у справі.

Підсумовуючи, слід зазначити специфіку справ, в яких застосовуються скріншоти, як правило, це справи, в яких першоджерело інформації може бути вже видалено або змінено, враховуючи специфіку електронної інформації.

Дійсність фактичних обставин допомагає суду сформувати певне уявлення щодо способу, умов, мотивів, через які утворився спір про право. Достовірність того чи іншого факту можна дослідити при порівнянні кількох доказів по справі, отже, наскільки б не переконливим здавався скріншот, потрібно використовувати його у сукупності з іншими доказами.

Список використаних джерел:

1. Цивільний процесуальний кодекс України : Закон України від 18 березня 2004 року. *Офіційний сайт Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1618-15>

2. Що таке WHOIS? URL: <https://hyperhost.ua/info/uk/shcho-take-whois-osnovni-mozhливosti-dlya-perevirki-domeniv>

3. ShotApp, скріншоти та фото. URL: <https://play.google.com/store/apps/datasafety?id=legal.screenshot.app&hl=uk>

4. Павлова Ю. С. Окремі аспекти допустимості електронних доказів у цивільному процесуальному законодавстві України. URL: <https://dspace.onua.edu.ua/bitstreams/565bc74c-4796-4e23-ac3e-0e874e3bd618/download>

5. Про електронні документи та електронний документообіг : Закон України від 22 травня 2003 року. *Офіційний сайт Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/851-15>

6. Про електронну ідентифікацію та електронні довірчі послуги : Закон України від 5 жовтня 2017 року. *Офіційний сайт Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2155-19>

Ключові слова: цивільне судочинство, доказування, докази, електронні докази, електронні документи, скріншот.

Keywords: civil proceedings, proving, evidence, electronic evidence, electronic documents, screenshot.